

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2025. № 12.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.12.149>

УДК 338.43.034.12; 338.43.034.14

О. М. Хміль,

аспірант, Національний науковий центр «Інститут аграрної економіки»

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-3721-7088>

МОНІТОРИНГ СУЧАСНОГО СТАНУ ІНОЗЕМНОГО ІНВЕСТУВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

O. Khmil,

Postgraduate student,

National Research Center «Institute of Agrarian Economics»

MONITORING THE CURRENT STATE OF FOREIGN INVESTMENT IN THE AGRICULTURAL SECTOR OF THE UKRAINIAN ECONOMY

Метою статті є комплексний моніторинг та структурний аналіз практики іноземного інвестування в аграрний сектор економіки в умовах війни. У процесі дослідження було використано низку методів: абстрактно-логічний – для формулювання висновків; порівняльний аналіз – для порівняння кількісних та структурних показників динаміки обсягів іноземних інвестицій в аграрний сектор економіки, динаміки обсягів прямих іноземних інвестицій у галузеві складові сільського господарства, регіональної структури іноземного інвестування сільського господарства; статистичний – для

систематизації та структурного аналізу даних; табличний та графічний – для візуального відображення отриманих результатів.

Встановлено зростання обсягів іноземних інвестицій в сільське господарство за три роки війни на 41,2% або майже на 1 млрд дол США. Визначено тенденцію відчутного зростання частки іноземних інвестицій в агросектор – від 3,8% у 2021 р. до 6,6% у 2024 р.

Проведений моніторинг динаміки галузевої структури обсягів прямих іноземних інвестицій виявив, що 73,3% інвестиційних потоків спрямовується у сферу вирощування зернових та олійних культур, овочів, багаторічних культур, корнеплодів та інших однорічних та дворічних культур. Протягом 2021-2024 рр. обсяг іноземних інвестицій в ці галузеві виробництва збільшився в 1,6 раза або на 0,7 млрд дол США. Частка іноземних інвестицій у галузі тваринництва становить 23,6%.

Проведено структурно-аналітичну оцінку динаміки іноземного інвестування у сільське господарство України за країнами світу. Оцінено регіональну трансформацію потоків прямого іноземного інвестування.

Акцентовано увагу на реальних можливостях та необхідності подальшої активізації іноземного інвестування в аграрний сектор економіки. Відзначено необхідність посилення ролі держави в сфері створення економічного середовища, привабливого для іноземних інвесторів.

The article is devoted to modern trends in foreign investment in the agricultural sector of the economy. It was established that despite the full-scale war, the aggravation of the economic and energy crisis, and the growth of risks, the pace of attracting foreign investment in the agricultural sector of the country is ahead of the general economic indicators.

The purpose of the article is a comprehensive monitoring and structural analysis of the practice of foreign investment in the agricultural sector of the economy in wartime.

In the process of research, a number of methods were used: abstract-logical - to formulate conclusions; comparative analysis - to compare quantitative and structural indicators of the dynamics of the volume of foreign investment in the agricultural sector of the economy, the dynamics of the volume of direct foreign investment in the sectoral components of agriculture, the regional structure of foreign investment in agriculture; statistical - to systematize and structurally analyze data; tabular and graphical - to visually display the results obtained.

The growth of foreign investment in agriculture over the three years of the war was established by 41.2% or almost 1 billion US dollars. A trend of a significant increase in the share of foreign investment in the agricultural sector has been identified - from 3.8% in 2021 to 6.6% in 2024. A set of investment-attractive factors has been established that contribute to the activation and expansion of foreign investment during the war, namely: the presence of a competitively unlimited domestic market with a sufficient list of product positions and groups, the geographical location of our country, significant resource-production and scientific potential of the agricultural sector, cheap and qualified labor, developed logistics infrastructure and other investment-attractive factors.

The monitoring of the dynamics of the sectoral structure of foreign direct investment volumes revealed that 73.3% of investment flows are directed to the cultivation of grain and oilseed crops, vegetables, melon crops, root crops and other annual and biennial crops. During 2021-2024, the volume of foreign investment in these industries increased by 1.6 times or by 0.7 billion USD. The share of foreign investment in the livestock sector is 23.6%.

It was established that the following regions currently lead in the regional structure of foreign investment in agriculture: Kyiv (21.3%), Khmelnytskyi (13.2%), Chernihiv (12.9%), Cherkasy (12.0%), Poltava (6.2%), Sumy (5.3%) and Vinnytsia (4.6%) regions.

A structural and analytical assessment of the dynamics of foreign investment in Ukrainian agriculture by countries of the world was carried out. The regional transformation of foreign direct investment flows was assessed.

Attention was focused on the real opportunities and the need for further activation of foreign investment in the agricultural sector of the economy. The need to strengthen the role of the state in creating an economic environment attractive to foreign investors was noted.

Ключові слова: *іноземні інвестиції, сільське господарство, регіональна структура іноземного інвестування, частка прямих іноземних інвестицій, інвестиційні ризики, державна підтримка.*

Keywords: *foreign investment, agriculture, regional structure of foreign investment, share of foreign direct investment, investment risks, state support.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Повномасштабні війна вкрай деструктивно впливає на організаційно-економічні механізми функціонування аграрного сектору економіки України. Зменшуються обсяги виробництва сільськогосподарської продукції, як в аграрних підприємствах, так і в господарствах населення. За даними держкомстату, обсяги виробництва сільськогосподарської продукції господарствами всіх категорій у 2024 р. становили 1077,9 млрд грн, що на 20% нижче довоєнного рівня 2021 р. Скорочення обсягів виробництва в аграрних підприємствах протягом 2021-2024 рр. становить 17,8% (від 931,6 до 765,9 млрд грн), господарства населення зменшили виробництва більш, ніж на чверть – від 412,7 до 312,1 млрд грн.

За умов врахування показників інфляції та девальвації національної валюти показник зниження виробничої потужності аграрного сектору матиме ще більший негативний тренд.

Відповідно має місце нестача фінансових ресурсів, необхідних для забезпечення поточної операційної діяльності аграріїв та поступового розвитку. Проте, якщо у перший рік повномасштабної війни обсяги капітальних інвестицій у сільське господарство зменшились на 26,5% (від 70

до 51,4 млрд грн), то на кінець 2024 р. показник капітального інвестування перевищив 80,5 млрд грн, що на 15,2% вище довоєнного рівня.

Окремо слід розглянути сучасні тенденції іноземного інвестування аграрного сектору. Незважаючи на повномасштабну війну, загострення економічної та енергетичної кризи, гіпертрофовані темпи зростання ризиків, темпи залучення іноземних інвестицій в аграрний сектор країни випереджають загальноекономічні показники.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. А.А. Сахно та О. Є. Заремба [1] в своєму дослідженні акцентували увагу на механізмах інвестування у земельні ресурси аграрних підприємств. Автори визначили комплекс факторів, що впливають на ефективність інвестицій в земельні активи, оцінили наявний потенціал земельних ресурсів, як потенційних об'єктів для інвестування та окреслили напрями оптимізації інвестиційної діяльності в аграрному секторі економіки в умовах війни.

М.І. Дяченко [2] в якості основних переваг розвитку механізмів іноземного інвестування в аграрний сектор України акцентує увагу на потужному експортному потенціалі галузі. У свою чергу дієва державна стимулююча політика та сприятливий інвестиційний клімат матимуть значний стимулюючий ефект для збільшення обсягів іноземного інвестування в перспективі повоєнного відновлення економіки України.

М.Ю. Покальчук та ін. [3], акцентуючи увагу на сукупності негативних факторів, що характеризують складну економічну ситуацію в Україні, зазначають, що залучення іноземних інвестицій є вкрай необхідним для відновлення та розбудови економіки. Автори зосередилися на характеристиці правових аспектів та наявних проблем активізації іноземного інвестування в національну економіку в умовах війни.

О.М. Ащеулова та ін. [4] присвятили своє дослідження дієвим організаційно-економічним механізмам активізації іноземного інвестування у повоєнну відбудову в економіки України, зокрема її аграрного сектору. Автори відзначають, що активізація залучення довгострокових інвестицій

для реконструкції та розвитку сільських територій можлива та ефективна в формі державно-приватного партнерства, що може стати потужним інвестиційним поштовхом для майбутнього економічного зростання.

В.І. Куцик та А.В. Герасимова [5] присвятили своє дослідження сучасним реаліям прямого іноземного інвестування в економіку України та її аграрний сектор. Особливу увагу автори зосередили на оцінці факторів, що потенційно сприятимуть розвитку підприємницьких структур саме у період соціально-економічної нестабільності та фінансової кризи. В якості практичних рекомендацій пропонується використання світового досвіду механізмів іноземного інвестування в аграрний сектор та його пріоритетні конкурентоспроможні виробництва.

А.О. Музиченко та ін. [6] сфокусували свою увагу на ідентифікації можливих ризиків для іноземних інвесторів та дієвих заходах щодо їх мінімізації. Авторами систематизовано комплекс стратегічних напрямів активізації механізмів іноземного інвестування у відбудову та подальший розвиток галузевої структури економіки України, де аграрний сектор має пріоритетне значення.

Визначаючи інвестиції та залучення іноземного інвестування як пріоритетні механізми повоєнної ефективної відбудови економіки України, О. Сич. [7] пропонує використовувати не тільки традиційну практику інвестування, а й альтернативні форми, до яких відноситься імпорт - інвестування. Автор доводить, що досвід розвинених країн шляхом залучення фінансових ресурсів саме від розміщення стійких облігацій можна з успіхом перейняти для вирішення проблем повоєнної відбудови комунально-житлової, транспортної, соціальної інфраструктури та розвитку аграрного сектору економіки.

На думку Н.В. Усатої [8] крім механізмів іноземного інвестування для повоєнного відновлення сільських територій необхідним є пошук основних напрямів активізації державно-приватного партнерства. Авторка зазначає, що державно-приватне партнерство, поєднуючи переваги ініціативи і

підприємливості приватних осіб та стабілізуючої ролі держави, здатно виступити дієвим механізмом економічного та соціального розвитку на в умовах війни та повоєнного відновлення економіки України.

Н. О. Аверчева та Д.В. [9] оцінили поточний стан інвестиційної привабливості складових аграрного сектору економіки, визначили сучасні тренди індикаторів інвестиційного клімату, проаналізували динаміку надходження чистого доходу від прямих іноземних інвестицій.

Комплексні дослідження та розробка прогностичних сценаріїв повоєнної відбудову економіки України та її аграрного сектору, що висвітлені в роботах О. Охріменка та Р. Попова [10], А. Томашевської [11], Т. Новик [12] та інших авторів, акцентують увагу на необхідності активізації та ефективності розвитку механізмів іноземного інвестування.

Водночас комплексний моніторинг та структурно-індикативна оцінка сучасного стану іноземного інвестування аграрного сектору економіки країни потребує більш поглибленого вивчення та системного аналізу.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є комплексний моніторинг та структурний аналіз практики іноземного інвестування в аграрний сектор економіки в умовах війни.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Порівняльний аналіз динаміки обсягів іноземного інвестування в економіку України та її аграрний сектор в умовах війни дозволив встановити наступні тенденції. Загальний обсяг іноземного інвестування в економіку нашої країни протягом 2021-2024 рр. скоротився на 18,7% – від 47,8 млрд дол США у 2021 р. до 38,8 у 2024 р. На відміну від цього негативного тренду аналогічні індикатори в аграрному секторі зазнали позитивної динаміки. Так, за три роки війни обсяг іноземних інвестицій в галузь збільшився на 41,2% або майже на 1 млрд дол США. Встановлено тенденцію відчутного зростання частки іноземних інвестицій в агросектор в загальному обсязі. Так, якщо у 2021 р. даний індикатор становив 3,8%, то на кінець 2024 р. досяг позначки у 6,6% (рис. 1).

Активізація механізмів залучення іноземних інвестицій була і залишається одним із пріоритетних завдань економічної політики, що знаходить своє відображення і у правовому полі офіційних документів.

Беззаперечним залишається констатація факту того, що в Україні, попри всі економічні та геополітичні виклики та високий рівень ризиків, має місце цілий перелік інвестиційно-привабливих факторів, що сприяють розширенню інвестиційних зв'язків. Це і наявність конкуренто-необмеженого внутрішнього ринку з достатнім переліком товарних позицій і груп, географічне положення нашої країни, значний ресурсно-виробничий та науковий потенціал аграрного сектору, дешева і кваліфікована робоча сила, розвинена логістична інфраструктура та інші інвестиційно привабливі чинники.

Рис. 1. Порівняльна динаміка обсягів та частки прямих іноземних інвестицій у сільське господарство України, 2010-2024 рр.*

*участь у капіталі сільськогосподарських підприємств

Джерело: сформовано за даними Національного банку України []

Ретроспективний аналіз динаміки обсягів прямих іноземних інвестицій у розрізі галузевих складових сільського господарства виявив наступні тенденції. Встановлено, що переважна частина потоків іноземного інвестування в агросектор (73,3% від загального обсягу) спрямовується у

сферу вирощування зернових та олійних культур, овочів, баштанних культур, корнеплодів та інших однорічних та дворічних культур. Протягом 2021-2024 рр. обсяг іноземних інвестицій в ці галузеві виробництва збільшився в 1,6 раза або на 0,7 млрд дол США (табл. 1).

Таблиця 1. Динаміка обсягів прямих іноземних інвестицій у галузеві складові сільського господарства України, 2015-2024 рр., млн дол США

Найменування показників	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2024 р. у % до 2021
Прямі іноземні інвестиції в Україну всього	35562	37054	36310	35391	41663	37600	47796	34112	37815	38838	81,3
Сільське, лісове та рибне господарство	1780,0	474,8	587,9	587,2	444,9	484,6	1813,3	1524,7	2082,2	2561,1	141,2
Вирощування однорічних і дворічних культур	936,4	246,9	311,4	291,5	226,3	195,5	1203,0	1064,4	1426,6	1879,7	156,3
Вирощування багаторічних культур	35,1	16,3	19,5	20,5	15,9	16,2	16,4	8,6	10,7	12,8	78,0
Відтворення рослин	9,3	0,6	0,6	12,9	0,4	0,2	1,0	1,2	1,6	2,0	200,0
Тваринництво	750,8	155,4	157,3	194,0	98,4	171,1	501,6	413,2	591,1	604,3	120,5
Змішане сільське господарство	6,8	7,7	8,3	8,1	5,7	4,2	6,2	2,4	0,3	0,1	1,6
Допоміжна та після урожайна діяльність у сільському господарстві	36,1	43,2	85,9	56,2	94,9	95,7	83,5	34,1	51,4	61,9	74,1

Джерело: сформовано за даними Національного банку України

Частка іноземних інвестицій у галузі тваринництва становить 23,6%. Зазначимо, що станом на кінець 2024 р. обсяг іноземного інвестування цих галузевих виробництв перевищував довоєнний рівень на 20,5% або на 102,7 млн дол США.

Практично не відбувається іноземне інвестування у сферу змішаного сільського господарства. На чверть скоротитись обсяги іноземних інвестицій у допоміжну та після урожайну діяльність у сільському господарстві (від 83,5

д 61,9 млн грн), на 22% зменшився обсяг інвестицій у галузі вирощування багаторічних культур.

Щодо регіональної структури іноземного інвестування аграрного сектору економіки, то під час війни повністю припинились інвестиційні потоки в чотирьох областях – Донецькій, Луганській, Запорізькій та Херсонській. Проте спостерігається значне нарощування інвестиційних потоків в інших, віддалених від фронту регіонах України (табл. 2).

Таблиця 2. Динаміка іноземних інвестицій у сільське господарство у розрізі регіонів України, 2015-2024 рр., млн дол США

Область	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2024 р. у % до 2021
Україна	1780,0	474,8	587,9	587,2	444,9	484,6	1813,3	1524,7	2082,2	2561,1	141,2
Вінницька	78,3	25,0	21,9	17,3	19,4	16,7	63,9	70,3	88,7	116,6	182,5
Волинська	15,1	12,7	13,0	12,5	14,5	5,2	23,7	14,1	16,9	20,0	84,4
Дніпропетровська	95,7	15,2	27,8	79,4	23,6	21,5	90,4	70,8	96,2	99,3	109,8
Донецька	6,5	3,9	0,7	0,4	2,9	4,1	17,4	-	-	-	-
Житомирська	19,1	18,7	19,9	21,2	9,5	8,3	45,4	32,8	55,5	69,9	154,0
Закарпатська	5,5	2,2	2,8	3,3	2,1	1,0	2,1	1,5	3,5	3,6	171,4
Запорізька	18,4	3,8	3,2	3,3	4,5	2,0	25,4	0,9	-	-	-
Івано-Франківська	110,7	51,6	54,2	56,6	24,3	110,3	58,7	60,6	103,6	123,3	210,1
Київська	143,2	85,0	83,1	71,7	42,4	35,9	228,6	198,8	278,9	344,9	150,9
Кіровоградська	40,4	1,3	1,6	2,3	5,6	5,2	66,4	68,0	85,6	88,7	133,6
Луганська	5,8	0,8	0,8	0,8	1,0	0,9	2,6	-	-	-	-
Львівська	31,5	30,3	31,4	20,9	21,0	11,2	24,4	34,2	60,3	62,7	256,9
Миколаївська	27,0	5,0	5,1	4,2	2,5	1,3	12,2	4,9	4,9	5,8	47,5
Одеська	6,5	2,6	2,6	1,8	2,0	2,7	16,1	24,0	27,8	26,2	163,1
Полтавська	67,6	10,9	13,8	13,8	12,8	11,3	115,7	100,2	133,3	158,3	136,8
Рівненська	15,3	4,0	2,5	2,9	1,6	1,3	12,0	13,7	19,5	25,5	212,7
Сумська	34,5	6,7	7,0	7,2	4,4	3,8	18,0	28,1	37,7	136,6	758,2
Тернопільська	73,0	4,3	4,6	16,9	22,1	22,9	30,8	32,2	44,8	55,1	179,0
Харківська	46,9	11,6	9,9	8,5	70,2	60,1	100,5	58,9	46,7	42,3	42,1
Херсонська	52,2	21,0	14,1	8,5	14,1	12,9	68,7	-	-	-	-
Хмельницька	142,9	10,1	10,2	8,0	5,7	5,0	132,4	152,2	225,1	338,2	255,5
Черкаська	123,0	19,4	20,2	17,3	11,3	31,8	159,9	162,0	226,3	307,5	192,3
Чернівецька	17,0	9,7	11,0	1,1	2,0	1,8	3,8	3,0	4,2	2,7	70,9
Чернігівська	17,8	11,0	11,9	16,1	26,0	20,3	190,6	181,5	247,7	329,5	172,9
м.Київ	586,1	107,6	214,6	191,3	99,3	87,1	303,5	205,2	269,9	200,3	66,0

Джерело: сформовано за даними Національного банку України

За темпами нарощування іноземного інвестування лідирує Сумська область, де зростання протягом 2021-2024 рр. становило 7,6 разів – від 18 до

136,6 млн дол. США. У 2,6 разів збільшились обсяги іноземних інвестицій в аграрний сектор Львівщини – від 24,4 до 62,7 млн дол. США, у 2,6 раза зросли інвестиційні потоки в аграрні підприємства Хмельниччини – від 132,4 до 338,2 млн дол. США, у 2,2 раза на Рівненщині та майже у 2,1 рази на Івано-Франківщині (від 12 до 25,5 та від 58,7 до 123,3 млн дол. США відповідно).

За регіональною структурою іноземного інвестування сільського господарства наразі лідирують наступні області: Київська та м. Київ (21,3%), Хмельницька (13,2%), Чернігівська (12,9%), Черкаська (12,0%), Полтавська (6,2%), Сумська (5,3%) та Вінницька (4,6%).

Не можна не зазначити, що пряме іноземне інвестування має найбільший потенційний ефект для забезпечення розширеного відтворення аграрної економіки, адже ці джерела розвитку опосередковано мають довготерміновий характер і спрямовуються на створення нового виробничого об'єкту, впровадження новітніх технологій виробництва, управління та маркетингу.

Дослідженнями встановлено, що інвестиційна активність іноземних партнерів значно посилилась у 2021 р. Порівняно з попередніми роками (2016-2022 рр.) інвестиційні потоки в аграрний сектор збільшились майже в 3,5 рази – від 0,5 до 1,8 млрд дол. США.

Незважаючи на значне зростання військово-політичних, фінансово-економічних, природно-екологічних, інфраструктурно-логістичних та безпекових ризиків, збільшення обсягів іноземного інвестування у сільське господарство України саме в умовах війни на 41,2% або на 748 млн дол. США, є позитивним фактором стабільності інвестиційної привабливості аграрного сектору економіки нашої країни.

Наразі інвестиційними донорами у сільське господарство України є більше 30 країн світу і майже половина з них в умовах війни значно збільшила свої інвестиційні потоки (табл. 3).

За темами наращування обсягів прямих іноземних інвестицій у сільське господарство під час війни лідирують Кіпр – у 2,7 раза (від 570,7 до 1558,2

млн дол США), Данія – у 2,1 раза (від 71,7 до 150,1 млн дол США), Великобританія – у 1,8 раза (від 13,1 до 23,8 млн дол. США), Швеція – в 1,7 раза (від 69,1 до 117,1 млн дол. США), Естонія – в 1,7 раза (від 3,4 до 5,8 млн дол. США).

Таблиця 3. Динаміка обсягів прямих іноземних інвестицій у сільське господарство України за країнами світу, 2015-2024 рр., млн дол США

Країна	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2024 р. у % до 2021
Австрія	7,0	6,4	7,3	4,9	13,3	12,1	26,0	25,0	32,4	40,5	155,8
Азербайджан	0,7	0,3	0,2	0,3	0,6	0,3	-	-	-	-	-
Беліз	11,1	3,0	2,9	2,4	1,6	0,8	-	-	-	-	-
Бельгія	0,1	1,6	1,9	6,8	7,5	9,1	7,7	5,7	6,2	12,9	167,5
Данія	91,7	35,3	37,8	29,4	16,8	104,7	71,7	69,6	127,2	150,1	209,3
Естонія	1,3	0,2	0,5	0,7	0,8	0,6	3,4	3,4	4,0	5,8	170,6
Ізраїль	2,3	2,9	2,9	3,0	1,2	0,9	0,9	0,4	0,3	-	-
Італія	2,3	2,0	2,1	2,0	0,7	0,5	0,6	0,1	0,1	-	-
Китай	6,8	6,4	6,7	6,7	6,3	6,3	5,4	3,4	2,4	1,7	31,5
Кіпр	996,5	176,3	174,7	210,2	156,9	127,6	570,7	406,1	769,7	1558,2	273,0
Латвія	1,8	1,4	2,9	2,7	1,1	1,0	1,2	0,7	-	-	-
Ліван	18,3	15,7	2,8	2,8	3,1	3,7	4,9	7,9	10,9	5,5	112,2
Люксембург	19,8	0,6	0,7	0,1	0,7	18,4	325,2	341,3	286,2	10,4	3,2
Нідерланди	215,4	16,3	14,4	21,3	34,2	11,4	129,1	129,9	116,9	37,2	28,8
Німеччина	62,3	32,0	69,7	69,6	51,2	43,4	90,7	52,3	71,8	88,3	97,4
ОАЕ	-	0,1	0,2	0,1	0,2	1,3	1,5	1,1	-	2,7	180,0
Польща	21,8	24,3	22,9	25,0	34,4	23,6	12,4	11,8	17,1	21,2	171,0
Румунія	0,1	0,4	0,4	0,4	0,3	0,3	0,3	-	-	-	-
Сейшельські Острови	2,8	0,7	0,7	0,8	1,0	0,6	1,2	0,4	1,0	0,9	75,0
Словаччина	9,4	10,9	12,4	11,6	1,4	0,9	0,5	0,3	0,1	-	-
Великобританія	106,8	51,2	46,9	25,7	11,8	10,3	13,1	18,4	34,0	23,8	181,7
США	40,7	17,5	20,1	19,0	36,1	31,2	365,2	286,1	397,5	342,5	93,8
Туреччина	6,1	5,3	3,7	2,8	2,7	2,2	3,6	1,7	2,3	2,6	72,2
Угорщина	1,9	2,8	2,8	2,5	0,5	1,2	3,5	0,1	1,2	1,2	34,3
Франція	22,5	18,8	32,6	21,1	22,5	35,3	45,7	43,7	51,4	60,5	132,4
Чехія	4,5	3,0	3,2	2,9	0,8	1,7	3,8	1,8	2,6	2,2	57,9
Швейцарія	2,0	2,3	4,3	5,7	7,4	12,8	13,1	9,2	14,0	17,6	134,4
Швеція	37,9	13,3	13,5	11,5	12,0	9,0	69,1	63,9	89,5	117,1	169,5

Джерело: сформовано за даними Національного банку України

Разом з тим протягом 2021-2024 рр. відчутно скоротилось інвестування з таких країн, як Люксембург, Нідерланди, Китай, Угорщина, Чехія та Туреччина (на 96,8, 71,2, 68,5, 65,7, 42,1 та 27,8% відповідно).

Ретроспективний аналіз динаміки обсягів іноземного інвестування виявив наступну тенденцію країн-лідерів (рис. 2).

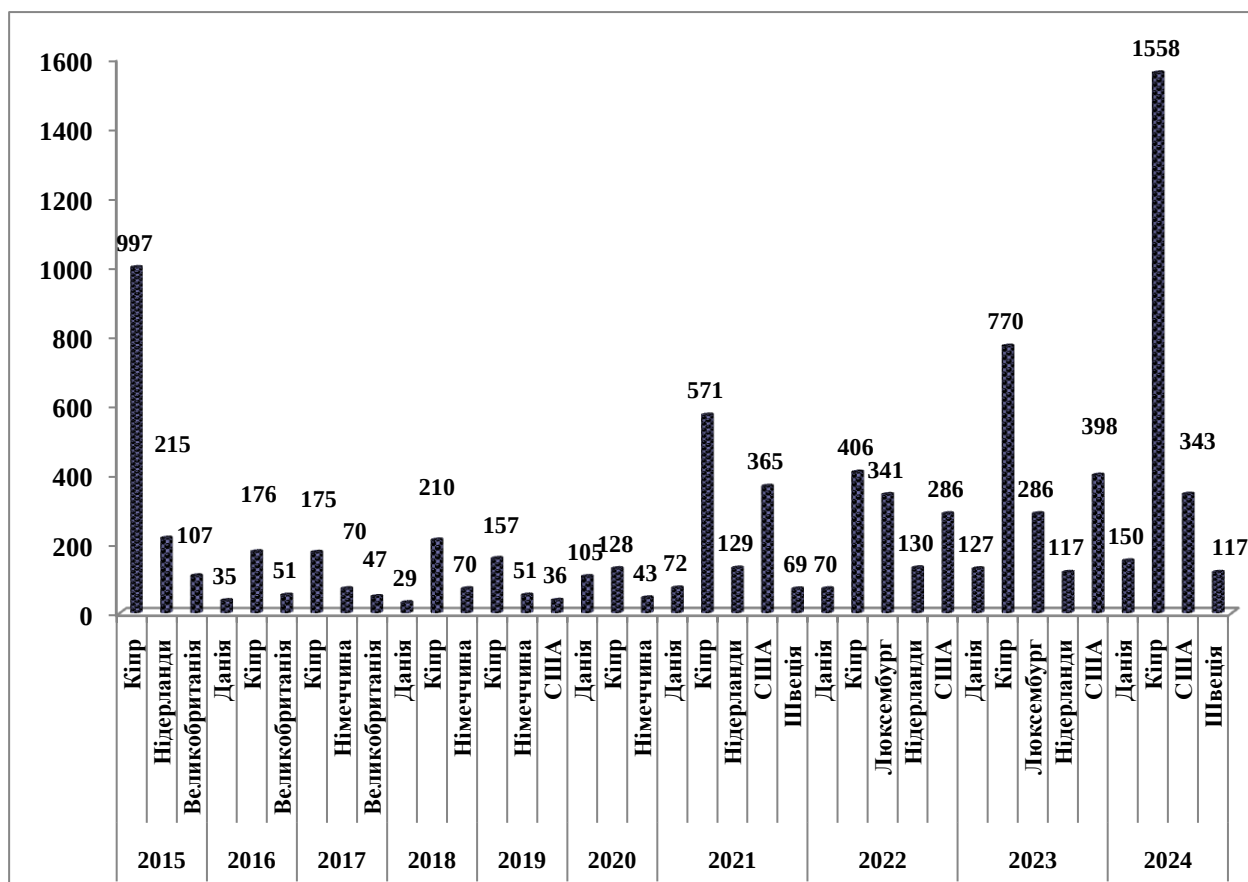

Рис. 2. Країни-лідери за обсягами інвестування в аграрний сектор економіки України, 2015-2024 рр., млн дол. США

Джерело: сформовано за даними Національного банку України

Кіпр, як юрисдикція з ліберальною податковою системою та найнижчим податком на прибуток у ЄС, має переважну частку в структурі обсягів прямих іноземних інвестицій у сільське господарство України – 60,8%. Протягом 2021-2024 рр. цей показник збільшився на 29,4%. Другу позначку за часткою інвестицій займають США – 13,4%, далі Данія (5,9%), Швеція (4,6%), Німеччина (3,5%), Франція (2,4%).

Об’єктивним гальмівним чинником подальшої активізації механізмів прямого іноземного інвестування залишається війна.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Іноземні інвестиції в аграрний сектор України в умовах війни стикаються зі значними ризиками, але все ще можливі завдяки наявним правовим механізмам захисту та державним стимулам. Незважаючи на

високий рівень ризику, іноземні інвестори можуть розглядати цей сектор як стратегічний, з можливістю довгострокового зростання після завершення бойових дій. Ключовими факторами для залучення інвестицій є гарантії безпеки, стабільність правового поля, відновлення інфраструктури та підтримка з боку міжнародних партнерів

В якості бачення реальних можливостей і подальшої активізації іноземного інвестування в аграрний сектор доцільно відмітити необхідність державного стимулювання даних процесів. Держава має посилювати сприятливість та гарантувати стабільність інвестиційного середовища для іноземних інвесторів, створювати прозорі умови для ведення різноманітних напрямів агробізнесу, захищати права власності.

Незважаючи на поточні ризики, аграрний сектор України має значний потенціал для зростання після перемоги, що може привабити інвесторів, які мають довгостроковий горизонт планування.

У свою чергу забезпечення та підтримка з боку міжнародних фінансових установ та донорів може допомогти зменшити ризики для іноземних інвесторів.

Необхідними умовами для залучення інвестицій наразі є наступні:

гарантії безпеки – розвиток військової ситуації та стабілізації фронту є ключовим фактором для залучення інвестицій;

правова стабільність – забезпечення стабільності правового поля, включаючи захист прав власності, є життєво важливим для іноземних інвесторів;

відновлення інфраструктури – відновлення та модернізація аграрної інфраструктури, включаючи транспортну та логістичну, є пріоритетом;

сприяння з боку держави – державна підтримка у формі стимулів, грантів, гарантій та спрощення бюрократичних процедур є важливим фактором для залучення інвестицій.

Після закінчення бойових дій з високою долею вірогідності слід очікувати значний розвиток економіки нашої країни та її аграрного сектору,

зростання кількості різноманітних проектів із залученням прямого іноземного інвестування, спрямованих на відбудову економіки та її інфраструктурних складових.

Перспективами подальших досліджень є оцінка ефективності іноземного інвестування в сільське господарство та обґрунтування напрямів розвитку інвестиційного потенціалу аграрних підприємств в умовах війни та повоєнній сільського господарства України.

Література

1. Сахно А. А., Заремба О. Є. Інвестиції в земельні ресурси як фактор розвитку аграрного сектору. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 22. С. 56-63. DOI: 10.32702/2306-6814.2024.22.56
2. Дяченко М. І. Залучення інвестицій – джерело коштів для відбудови аграрного сектору України. *Економічний простір*. 2025. № 198. с. 37-41. <https://doi.org/10.30838/EP.198.37-41>
3. Покальчук М. Ю., Марачук А. В., Шулепова О. О. Правові питання залучення іноземних інвестицій в Україну в умовах воєнного стану. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 3. С. 546-551. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-3/131>
4. Ащеулова О. М., Донець Д. М., Остропольська Є. В. Залучення інвестицій у повоєнну відбудову України: можливості та виклики. *Академічні візії*. 2025. Випуск 25. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10257554>
5. Куцик В. І., Герасимова А. В. Моніторинг сучасного стану залучення іноземних інвестицій у економіку України. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. 2023. № 69. С. 53–58. URL: <https://doi.org/10.36477/2522-1205-2022-69-07>
6. Музиченко А. О., Овчаренко Т. С., Сігаєва Т. Є. Стратегії залучення інвестицій в українську економіку: прогнози й виклики. *Академічні візії*. 2023. № 23. URL: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/602>

7. Сич О. Імпакт-інвестиції для повоєнної ревіталізації міст України. *Галицький економічний вісник*. 2023. Т. 81. № 2. С. 71-82. URL: <https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/41220>
8. Усата Н. В. Державно-приватне партнерство як один із дієвих механізмів відбудови та розвитку сільських територій. *Агросвіт*. 2023. № 14. С. 54-62. URL: <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2023.14.54>
9. Аверчева Н.О., Зубік Д.В. Економічна оцінка та перспективи інвестиційної привабливості АПК України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 11. с. 154-161 DOI: 10.32702/2306-6814.2024.11.154
10. Охріменко О., Попов Р. Повоєнна відбудова України: потенціал та стратегія перетворень. *Економіка та суспільство*. 2022. № 45. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-7>.
11. Томашевська А. Роль інвестиційних процесів та інвестиційного потенціалу у період війни та післявоєнній відбудові регіонів України. *Наукові перспективи*. 2023. № 9 (39). URL: [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-9\(39\)-219-231](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-9(39)-219-231)
12. Новик Т. Повоєнна відбудова України у контексті довоєнних економічних проблем. *Grail of science*. 2023. № 30. С. 44-49. URL: <https://doi.org/10.36074/grail-ofscience.04.08.2023.004>
13. Офіційний сайт Національного банку України. Статистика зовнішнього сектору. Прямі іноземні інвестиції. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external#5> (дата звернення 14.10.2025 р.).

References

1. Sakhno, A.A. and Zaremba, O.Ye. (2024), "Investments in land resources as a factor in the development of the agricultural sector", *Investments: practice and experience*, vol. 22, pp. 56-63. <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.22.56>
2. Dyachenko, M.I. (2025), "Attracting investments - a source of funds for the reconstruction of the agricultural sector of Ukraine", *Economic Space*, vol. 198, pp. 37-41. <https://doi.org/10.30838/EP.198.37-41>

3. Pokalchuk, M.Yu. Marachuk, A.V. and Shulepova, O.O. (2024), “Legal issues of attracting foreign investments to Ukraine under martial law”, *Legal scientific electronic journal*, vol. 3, pp. 546-551. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-3/131>

4. Ashcheulova, O.M. Donets, D.M. and Ostropolska, E.V. (2025), “Attracting investments in the post-war reconstruction of Ukraine: opportunities and challenges”, *Academic visions*, vol. 25. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10257554>

5. Kutsyk V.I. and Gerasymova, A.V. (2023), “Monitoring the current state of attracting foreign investments into the economy of Ukraine”, *Bulletin of the Lviv University of Trade and Economics. Economic Sciences*, vol. 69, pp. 53-58. <https://doi.org/10.36477/2522-1205-2022-69-07>

6. Muzychenko, A.O. Ovcharenko, T.S. and Sigaeva, T.Ye. (2023), “Strategies for attracting investments to the Ukrainian economy: forecasts and challenges”, *Academic Visions*, vol. 23, available at: <https://www.academy-vision.org/index.php/av/article/view/602> (Accessed 05 Nov 2025).

7. Sych, O. (2023), “Impact investments for the post-war revitalization of Ukrainian cities”, *Galician Economic Bulletin*, vol. 81(2), pp. 71-82, available at: <https://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/41220> (Accessed 05 Nov 2025).

8. Usata, N.V. (2023), “Public-private partnership as one of the effective mechanisms for the reconstruction and development of rural areas”, *Agrosvit*, vol. 14, pp. 54-62. <https://doi.org/10.32702/2306-6792.2023.14.54>

9. Avercheva, N.O. and Zubik, D.V. (2024), “Economic assessment and prospects of investment attractiveness of the agro-industrial complex of Ukraine”, *Investments: practice and experience*, vol. 11, pp. 154-161 <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2024.11.154>

10. Okhrimenko, O. and Popov, R. (2022), “Post-war reconstruction of Ukraine: potential and strategy of transformations”, *Economy and society*, vol. 45. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-45-7>.

11. Tomashevskaya, A. (2023), "The role of investment processes and investment potential during the war and post-war reconstruction of regions of Ukraine", *Scientific Perspectives*, vol. 9 (39). [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-9\(39\)-219-231](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2023-9(39)-219-231)

12. Novik, T. (2023), "Post-war reconstruction of Ukraine in the context of pre-war economic problems", *Grail of science*, vol. 30, pp. 44-49. <https://doi.org/10.36074/grail-ofscience.04.08.2023.004>

13. Official website of the National Bank of Ukraine (2025), "External sector statistics. Foreign direct investment", available at: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-external#5> (Accessed October 14 2025).

Стаття надійшла до редакції 17.11.2025 р.